

Zitierhinweis

Kateřina Prařáková (rez.), Tomáš Sterneć (ed.), *Historica Třeboň 1526–1547. Listy, listiny a jiné prameny k politickým dějinám období zrodu habsburské monarchie. Díl II. Písemnosti z let 1536–1540*, Praha, Historický ústav 2015 (= *Prameny k českým dějinám 16.–18. století, řada A, svazek II/2*), 472 s.,

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

Tomáš STERNECK (ed.), *Historica Třeboň 1526–1547. Listy, listiny a jiné prameny k politickým dějinám období zrodu habsburské monarchie. Díl II. Pisemnosti z let 1536–1540*, Praha, Historický ústav 2015 (= Prameny k českým dějinám 16.–18. století, řada A, svazek II/2), 472 s., ISBN 978–80–7286–239–9.

Publikace je pokračováním zdařilé edice pramenů uložených ve Státním oblastním archivu v Třeboni ve sbírce *Historica Třeboň*. Zatímco v prvním díle zpřístupnil Tomáš Sterneck dokumenty z let 1526 až 1535, do druhého dílu zařadil písemnosti z let 1536 až 1540. Jde o soubor velmi rozmanitých pramenů, které pozoruhodným způsobem dokumentují tehdejší politické i kulturní dění. Většina z nich je spjatá s politikou české šlechty a jejím problematickým vztahem k Ferdinandovi I. Z toho důvodu se v edici nalézá množství oficiálních listů, jež odrážejí jednání představitelů rožmberského rodu s panovníkem o obsazení různých úřadů, placení berní či vystrojování vojska pro válku s Turky. Dále se v ní objevují i zlomky korespondence Rožmberků s jejich úředníky, jež odhalují postoj jednotlivých pánů z Růže k výše zmíněným záležitostem i zásahy velmožů do správy panství. Řídčeji se vyskytují listy osobní povahy, v nichž řešili se svými příbuznými a přáteli klíčové válečné a politické události stejně jako rodinné a osobní záležitosti.

Vedle dokumentů, které umožňují nahlédnout do složitých vztahů v Českém království pod vládou Habsburků, edice

zahrnuje také několik pozoruhodných zpráv z tureckých či francouzských bojišť stejně jako popis provokativní divadelní hry, jež komentovala mocenské vztahy v Evropě v roce 1540. Značný prostor zaujímá také obsáhlý výčet měst, panských sídel, klášterů i zvláštních kaplí v Českém království, který se do značné míry shoduje s místopisnými přehledy z *Kroniky české* Václava Hájka z Libočan.

Rozmanitost písemností, jež se ve sbírce *Historica Třeboň* zachovaly, by měla vést každého historika raného novověku k tomu, aby tuto edici alespoň prolistoval, neboť nabízí pramenné podněty k mnoha tématům. Díky přehlednému členění celé publikace, seznamu písemností, rejstříkům a výstižným registům v úvodu jednotlivých dokumentů se čtenář může v publikaci velmi rychle zorientovat. K dalším ze zásadních kladů náleží podrobný poznámkový aparát. Tomáši Sterneckovi se podařilo ozřejmit mnoho nepřesných či zkomolených údajů. Určil též značný počet osob a míst, jež byla jen obtížně identifikovatelná, neboť ztratila během staletí na významu či leží daleko od českých hranic. Důležité jsou též popisy každé písemnosti včetně velikosti papíru, typu písma, zbytků pečetí či vosků. Drobným nedostatkem je v tomto podrobném popise snad jen re-signace na určení filigránů. Editor zmiňuje jejich přítomnost, avšak nevyjadřuje se k jejich podobě. Naopak velmi přínosná je důsledná snaha o přesnou dataci jednotlivých dokumentů a zjištění, či rukou byl psán hlavní text a kdo byl autorem přípisů či glos. Samotný přepis pak vyniká svou kvalitou a důsledností.

V souvislosti s postupující digitalizací se v poslední době objevuje otázka, zda mají ediční projekty smysl, když jsou stejné dokumenty zpřístupněny ve formě fotokopie prostřednictvím internetových databází. To je také případ sbírky *Historica Třeboň*, která je díky příkladnému přístupu Státního oblastního archivu Třeboň v průběhu posledních let postupně digitalizována. Sterneckova edice však náleží k počínům, které ukazují význam kvalitního přepisu doprovázeného kritickým poznámkovým aparátem, jenž písemnost zasazuje do dobového kontextu a napomáhá k rychlé identifikaci zmiňovaných osob a míst. Ostatně právě sbírka *Historica Třeboň* zahrnuje mnoho dokumentů, jež svádějí k chybnému čtení či interpretaci. Jiné zase obsahují více částí, než kolik jim přisuzuje inventář Adolfa Kalného. Jejich edice doplněná o nové registry se tudíž může stát překvapením pro mnohé badatele, kteří se na základě starého inventáře domnívali, že daný dokument nemůže pro jejich bádání nabídnout nic podnětného. Sterneckova práce je proto velmi cenným počinem a jako celek splňuje ty nejvyšší nároky na ediční práci.

Kateřina Pražáková

Marek STARÝ, *Přední klenot zemský. Větší zemský soud království českého v době rudol-*

finské, Praha, Auditorium, 2014, 412 s., ISBN 978–80–87284–38–4.

Souhrnný pohled na fungování nejdůležitější soudní instance zemského práva – zemského soudu – v české historiografii na rozdíl od jiných soudních institucí doposud chyběl.¹ Právní historik Marek Starý přistoupil k tématu s cílem tuto mezeru zacetit. Ačkoliv je práce členěna do sedmi kapitol, má v zásadě tři hlavní části. V první se autor pokusil vypořádat se zemským soudem jako soudní institucí, ve druhé předložil narativní popis obsazení soudu ve sledovaném období a třetí je edicí zápisů do desek zemských, na jejichž základě autor sestavil jeho personální obsazení.

Fungování zemského soudu sledoval Marek Starý v letech 1576 až 1611. Rudolfinská doba avizovaná v titulu pro něj tedy není obecnějším vymezením období, ale věnuje se přesně době vlády Rudolfa II. Podle autora je toto časové vymezení čistě umělé, protože dochované prameny by umožňovaly sledovat mnohem delší část předbělohorského období. Také vysvětlení, že rudolfinská doba je specifické období, nepovažuji za dostatečné bez dalšího vysvětlení (s. 7–8). Z heuristického hlediska se autor opíral o písemnosti normativní (zejména kodifikace zemských zřízení) a o zápisy do desek zemských. Stranou pozornosti nezůstaly ani iko-

1 Srov. Petr KREUZ, *Postavení a působnost komorního soudu v soustavě českého zemského trestního soudnictví doby předbělohorské v letech 1526–1547*, Praha 2000; Klára WOITSCHOVÁ, „...což slušného a spravedlivého jest jedrovati...“ *Personální obsazení pražského apelačního soudu v letech 1548–1783*, Pelhřimov 2010.